

КАФЕДРА ОПЕРНОГО СПІВУ

Оперна студія

Освітній ступінь

магістр

Курс	1-2
Семестр	1-4

Спеціальність

025 Музичне мистецтво

Освітньо-професійна програма

Оперний спів

Статус

обов'язкова

ECTS	16	
Годин	480	9
Індивідуальні години	272	2
Самостійна робота	208	5

Семестровий контроль

екзамен/ атестаційний
екзамен

Інформація про викладача

ПІБ	Колесник Євдокія Василівна – завідувач кафедри оперної підготовки та музичної режисури, професор кафедри оперного співу НМАУ ім. П.І.Чайковського, народна артистка України. Кульбаба Алла Анатоліївна – старший викладач кафедри оперної підготовки та музичної режисури НМАУ ім. П.І.Чайковського, народна артистка України. Тонкошкура Олег Сергійович – викладач кафедри оперного співу НМАУ ім.П.І.Чайковського, соліст Оперної студії.
Профіль викладача	
e-mail	

Анотація навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Оперна студія» для магістрів є процес створення вокально-сценічного образу першого плану в оперній виставі в контексті майбутньої професійної діяльності співака-актора над партією-роллю.

Мета: опанування специфікою роботи співака-актора над провідною партією-роллю в контексті створення вокально-сценічного образу першого плану в оперній виставі.

Завдання:

- розуміння сутності вокально-сценічного образу в контексті музичної драматургії опери;
- опанування всім комплексом самостійної підготовки створення партії-ролі;
- вдосконалення навичок роботи над образом у різних за жанром і стилем оперних творах;
- створення професійної взаємодії з іншими виконавцями, хором, оркестром, мімансом в роботі над оперною виставою під керівництвом постановочної групи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- методичну послідовність дій в роботі над партією-роллю;
- прийоми і методи подолання проблемних аспектів в роботі над партією-роллю;
- способи втілення вокально-сценічного образу в контексті музичної драматургії опери;
- засоби і прийоми поглиблення образу в різних за жанром і стилем оперних виставах;
- специфіку взаємодії з іншими виконавцями, хором, оркестром, мімансом в роботі над створенням оперної вистави під керівництвом постановочної групи;

вміти:

- самостійно визначати особливості вокально-сценічного образу в контексті музичної драматургії опери;
- дотримуватися послідовності дій в роботі над партією-роллю;
- виявляти проблемні місця в роботі над партією-роллю, застосовувати відповідні методи і прийоми їх подолання;
- обирати індивідуальні засоби і прийоми поглиблення образу відповідно до жанрово-стильових ознак оперної вистави;
- застосовувати різноманітні прийоми взаємодії з іншими виконавцями, хором, оркестром, мімансом в роботі над створенням оперної вистави під керівництвом постановочної групи.

На основі засвоєних знань та вмінь студенти повинні **володіти професійними компетенціями:**

- навичками співпраці з диригентом над створенням музичного образу ролі;
  - усвідомленим вибором відповідного до інтерпретації ролі комплексу виразних засобів задля створення цілісного вокально-сценічного образу у синтезі вокалу, акторської майстерності, танцю, сценічного руху, елементів художньо-сценографічного оформлення опери, деталей театрального костюма, аксесуарів;
  - вмінням створити на сцені індивідуальну художню інтерпретацію музично-театрального твору;
  - засобами та прийомами поглиблення образу в різних за жанром і стилем оперних виставах, вмінням пристосувати створений образ до різних контекстів, враховуючи особливості національних оперних шкіл, виконавських стилів, конкретних постановок тощо;
  - здатністю осягати музично-театральний твір в культурно-історичному контексті;
- навичками професійної взаємодії з іншими виконавцями, хором, оркестром, мімансом, балетом, технічними службами тощо в роботі над партією-роллю в оперній виставі під керівництвом режисерсько-постановочної групи.

Перелік тем

- Тема 1. Аналіз партії-ролі в контексті музичної драматургії оперного твору
- Тема 2. Аналіз літературних та іконографічних матеріалів щодо умов побутування персонажа
- Тема 3. Визначення рольових завдань
- Тема 4. Вивчення партії-ролі
- Тема 5. Вирішення технологічних і художніх завдань партії-ролі
- Тема 6. Робота в ансамблі
- Тема 7. Визначення мізансцен партії-ролі
- Тема 8. Взаємодія з партнерами в мізансценах
- Тема 9. Вокально-пластична виразність партії-ролі
- Тема 10. Робота співака-актора з оркестром
- Тема 11. Ансамблева злагодженість співака-актора з хором і оркестром
- Тема 12. Вирішення вокально-сценічного образу в контексті синтезу засобів виразності

Форми та технології навчання

- **вербальні:** пояснення, коментарі, обговорення, зауваження, консультації, прослуховування аудіозаписів;
- **наочні:** практичний показ, ілюстрації, перегляд відеоматеріалів;
- **практичні:** виконання вправ, акторський тренінг, виконання вокальних партій;
- **інтерактивні:** ігрове моделювання виробничих ситуацій;
- **мистецтвознавчі:** жанровий, стилістичний, інтерпретаційний, історико-стильової реконструкції;
- **аналітичні:** робота з літературою, аудіо– відеоматеріалами;
- **проблемні:** визначення та вирішення проблемної ситуації

Навчальні ресурси

Нотний матеріал відповідного оперного репертуару, музикознавча та методична література представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. Інструментарій у репетиційних приміщеннях, навчальних аудиторіях, концертних залах Академії надається для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно до розкладу. За умови дистанційного навчання через протиепідеміологічні заходи, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали завантажуються на [GOOGL DISK ifm1.2nmau@gmail.com](mailto:ifm1.2nmau@gmail.com). Програми модульних контрольних робіт у формі концертного виступу студентів у формі посилання на YOUTUBE надсилаються на офіційні електронні адреси кафедри.

Методи контролю

- вербальні:** експрес-опитування, співбесіда, колоквіум;
- практичні:** перевірка вправ, вокальних партій, практичного показу, цілісності образу в оперній виставі.

Програма екзамену. Вимоги до нього. Критерії оцінювання знань

Програма

Наприкінці 2 семестру студенти здають екзамен, а наприкінці 4 семестру – державний екзамен, де повинні виконати обрану партію-роль першого плану, створити вокально-сценічний образ в оперній виставі за участю хору, оркестру, мімансу з його апробацією на широкого глядача.

Окрім здачі практичної частини, студент повинен відповісти на питання колоквіуму (див. п.10.4), які поглиблюють його розуміння основних завдань партії-ролі в оперній виставі, вибір індивідуальних засобів виразності різних видів мистецтв, прийоми їх синтезування у створенні образу, специфіку роботи з оркестром, хором, мімансом, постановочною групою і допоміжними службами у втіленні вистави.

Вимоги

Для здачі теоретичної і практичної частин студент повинен

знати:

- характер втілення вокально-сценічного образу в контексті музичної драматургії опери;
- методичну послідовність дій в роботі над партією-роллю;
- прийоми і методи подолання проблемних аспектів в роботі над партією-роллю;
- засоби і прийоми поглиблення образу в різних за жанром і стилем оперних виставах;
- специфіку взаємодії з іншими виконавцями, хором, оркестром, мімансом в роботі над створенням оперної вистави під керівництвом постановочної групи;

вміти:

- визначати особливості вокально-сценічного образу в контексті музичної драматургії опери;
- дотримуватися послідовності дій в роботі над партією-роллю;

- виявляти проблемні місця в роботі над партією-роллю, застосовувати відповідні методи і прийоми їх подолання;

- обирати індивідуальні засоби і прийоми поглиблення образу відповідно до жанрово-стильових ознак оперної вистави;

- застосовувати різноманітні прийоми взаємодії з іншими виконавцями, хором, оркестром, мімансом в роботі над створенням оперної вистави під керівництвом постановочної групи.

На основі засвоєних знань та вмінь студенти повинні **володіти професійними компетенціями:**

- здатністю застосовувати набуті знання в музично-виконавській діяльності, досягати музично-театральний твір в культурно-історичному контексті;

- здатністю індивідуальної художньої інтерпретації музично-театрального твору в контексті особливостей національних оперних шкіл, виконавських стилів;

- навичками співпраці з диригентом над вдосконаленням технічних та образно-психологічних прийомів роботи над партією-роллю;

- комплексом виразних засобів задля створення цілісного вокально-сценічного образу у синтезі вокалу, акторської майстерності, танцю, сценічного руху, елементів художньо-сценографічного оформлення опери, деталей театрального костюма, аксесуарів;

- засобами та прийомами поглиблення образу в різних за жанром і стилем оперних виставах, методами виявлення проблемних аспектів у партії-ролі та шляхами їх подолання;

прийомами взаємодії з іншими виконавцями, хором, оркестром, мімансом, балетом, технічними службами тощо в роботі над партією-роллю в оперній виставі під керівництвом режисерсько-постановочної групи.

Рекомендований перелік вистав Оперної студії

1. Х.В.Глюк «Орфей і Еврідіка»

2. В.А.Моцарт:

- «Чарівна флейта»
- «Весілля Фігаро»
- «Директор театру»

3. Г.Доницетті:

- «Любовний напій»
- «Лючія ді Ламмермур»
- «Дзвіночок»
- «Дон Паскуале»

4. Дж. Россіні:

- «Севільський цирульник»

5. Ш.Гуно:

- «Фауст»

6. Дж. Верді:

- «Травіата»
- «Ріголетто»

7. Р.Леонкавалло «Паяци»

8. Ж.Бізе «Кармен»

9. Дж. Пуччіні:

- «Джані Скіккі»

10. К.Орф «Розумниця»

11. М.Римський –Корсаков:

- «Царева наречена»
- «Моцарт і Сальєрі»

12. П.Чайковський:

- «Іоланта»

- «Євгеній Онєгін»
- 15. С.Рахманінов «Алеко»
- 16. В.Зубицький «Палата № 6»
- 17. С.Гулак-Артемівський «Запорожець за Дунаєм»
- 18.М.В.Лисенко «Наталка Полтавка»
- 20.В.Губаренко:
  - «Ведмідь»
  - «Листи кохання»
  - «Сват мимоволі»

Система оцінювання

90–100–А– відмінно	вичерпна і розгорнута відповідь на питання колоквиуму з аналізом сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців. Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань, особистий творчий внесок у створення вокально-сценічного образу в оперній виставі
82–89–В– добре	грунтовна відповідь на питання колоквиуму з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців. Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань, навичок створення вокально-сценічного образу в оперній виставі
74–81–С– добре	повна відповідь на питання колоквиуму з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань, навичок створення вокально-сценічного образу в оперній виставі
64–73–D– задовільно	відповідь на питання колоквиуму в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела, творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, навичок створення вокально-сценічного образу в оперній виставі
60–63–Е– задовільно	відповідь на питання колоквиуму в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація граничного рівня виконання практичних завдань, навичок створення вокально-сценічного образу в оперній виставі
35–59–FХ– незадовільно (з можливістю повторного складання)	відповідь на питання колоквиуму в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань, недостатня сформованість навичок створення вокально-сценічного образу в оперній виставі
0–34–F– незадовільно (з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)	відповідь на питання колоквиуму на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання практичних завдань, відсутність навичок створення вокально-сценічного образу в оперній виставі

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, музичних фестивалів, конкурсів, концертів тощо.

Рекомендована література

Базова

1. Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник. 2-е вид. /В.Г. Антонюк. – К.:LAT&K, 2012. – 192 с.
2. Антонюк В.Г. Постановка голосу: навчальний посібник/ Антонюк В.Г. – К.: Українська ідея, 2000.
3. Антонюк В.Г. Українська вокальна школа: моногр. 2-е вид./ В.Г. Антонюк. – К.: Українська ідея, 2001.
4. Антонюк В. Г. Олена Муравйова – професор Музично-драматичної школи Миколи Лисенка // Часопис НМАУ імені П. І. Чайковського. № 2 (35). Київ, 2017. С. 87–100.
5. Бондарева О. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв'язу через жанрове моделювання: Монографія/ О. Бондарева. — К., 2006.
6. Бондарева О. Драматизм міфу і міфологізація драми/ О. Бондарева. — Херсон: Персей, 2000.
7. Брехт Б. Про мистецтво театру: Зб./ Упоряд., вступ. ст., прим. і пер. О.С. Чіркова. — К., 1977
8. Востряков О. А. сучасна практика підготовки оперних співаків у системі «вуз – театр» // Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського. Вип. 5: Музичне виконавство. Кн. 4 _Київ, 2000. С. 177-183.
9. Востряков А.А. Образ героя в драматургії оперного спектакля: «Аида», «Кармен», «Лоэнгрин»: Учеб. пособие/ А.А. Востряков. – К.: Автограф, 2007. – 186 с.
10. Гладишева А.О. Сценічна мова: дикційна та орфоепічна нормативність: навч. посібник/ А.О. Гладишева. – К.: КДіТМ, 1996.
11. Гнидь Б.П. Історія вокального мистецтва: підручник / Б.П. Гнидь. – К.: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 1997. – 320 с.
12. Гордійчук М. Музика і час: розвідки і статті/ М. Гордійчук. – К.: Муз. Україна, 1984. – 326 с.: іл..
13. Гребенюк Н.Є. Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти: моногр./ Н.Є. Гребенюк. – К.: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 1999. – 269 с.
14. Житницький А.З. Драматургія масових театралізованих заходів: навч. посібник. 2-е вид., переробл. і випр./А.З.Житницький. – Харків: Тимченко, 2005. – 128 с.
15. Згурський А. Танець як засіб виховання пластичної майстерності/ А. Згурський. – К.: КДУТКіТ ім. І. Карпенка-Карого. – 168с.
16. Знаменська О.В. Культура мови у співі / О.В. Знаменська. – К.: Держвидав, 1959.
17. Євтушенко Д., Михайлов-Сидоров М. Питання вокальної педагогіки: історія, теорія, практика/ Д. Євтушенко, М.Михайлов-Сидоров. – К.: Мистецтво, 1963. – 340 с.
18. Іван Франко про театр і драматургію: Вибрані статті, рецензії та висловлювання. — К., 1957.
19. Кабка Г. М. Розвиток та роль педагогічного артистизму у творчій діяльності на прикладі специфіки його формування у музиканта-педагога // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури : зб. наук. праць Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв та Нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Київ : НАКККіМ, 2009. Вип. 22. С. 336–341.
20. Клековкін О. Театр: форми і реформи/ О. Клековкін // Мистецтвознавство України: Зб. наук. праць. — К., 2008. – Вип. 10.
21. Корнієнко Н. Лесь Курбас: репетиція майбутнього / Н. Корнієнко. – К.: Либідь, 2007. – 328 с.
22. Курбас Лесь. «Березіль» – з творчої спадщини / Лесь Курбас. – К.,1988.
23. Ліхтман З. Вибрані романи українських радянських композиторів (Спроба виконавського аналізу/ З. Ліхтман. – К.: Муз. Україна, 1970. – 48 с.
24. Липківська Г. Світ у дзеркалі драми/ Г. Липківська. — К., 2007.

25. Мамонтов Я. Драматичне письменство (Основи та технічні прийоми)/ Я.Мамонтов// Театральна публіцистика. — К., 1967.
26. Михайлова Т. М. Виховання співаків у Київській консерваторії: Хронологічний огляд з 1863 по 1963 рр. Київ : Музична Україна, 1970. 128 с.
27. Москаленко В.Г. Лекції з музичної інтерпретації: навч. посібник/ В.Г. Москаленко. — К., 2012. — 272 с.
28. Неллі В. Робота режисера/ В. Неллі. — К., 1962.
29. Паторжинський І. С. Важливі питання в комплексному вихованні актора-співака // КДК імені П. І. Чайковського: Науково-методичні записки. Т. 2. Вип. 3-й: Питання вокального мистецтва / Редкол.: Гузій В. М. та ін. Київ : Мистецтво, 1964. С. 30–33.
30. Піхманець Р. В. Психологія художньої творчості (теоретичні та методичні аспекти). Київ : Наукова думка, 1991. 164 с.
31. Рибалка В. В. Психологія розвитку творчої особистості : навчальний посібник. Київ : АПН України. Ін-т пед. і психолог. проф. освіти, 1996. 236 с.
32. Рожок В.І. Музика сучасність: монографічні дослідження, науково-популярні, критичні та публіцистичні твори/ В.І. Рожок. — К.: Пошуково-видавниче агентство «Книга пам'яті України», 2003. — 220 с.
33. Рожок В. Історія українського диригентського виконавства: творчість Стефана Турчака: навч. посібник/ В. Рожок. — К.: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2013. — 328 с.
34. Скоробагатько Н. Нотатки оперного концертмейстера/ Н. Скоробагатько. — К.: Муз. Україна, 1973. — 332 с.
35. Станішевський Ю. Національний академічний театр опери та балету України імені Тараса Шевченка: історія і сучасність/Ю. Станішевський. — К.: Муз. Україна, 2002. — 736 с.: іл.
36. Станішевський Ю. Національна опера України 2001-2011/Ю. Станішевський. — К.: Муз. Україна, 2012. — 304 с.
37. Теорія драми в історичному розвитку: Хрестоматія. — К., 1950.
38. Тонкошкура О. (2022) «The Opera Studio of Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music. Stages of achievements», Збірник наукових праць СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО, (18), с. 267–276.
39. Черкашина М.Р. Музично-психологічна драма ХХ сторіччя/ М.Р. Черкашина. //Музика, 1971.-№ 1.- С. 20-22.
40. Черкашина М.Р. Опера ХХ століття: Нариси/ М.Р. Черкашина. — К.: Муз. Україна, 1981.-208 с.
41. Юнг К. Г. Психологічні типи / пер. з нім. Львів : Астролябія, 2010. 692 с.

Допоміжна

41. Бондарчук В. О. Дмитро Гнатюк: оперний співак, музичний режисер, педагог : монографія. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2018. 616 с.
42. Вороний О. Звичаї українського народу/ О. Вороний. — К.; Либідь, 1994. — 156 с.
43. Курбанов В. Традиційність і проблеми інтерпретації оперної вистави / В. В. Курбанов// Часопис НМАУ ім. П. І. Чайковського: Наук. журнал. — К., 2009. — № 3 (4).
44. Нірод Ф. Ф. Федір Нірод: Альбом / Авт. вступ. ст. та упоряд. І. М. Вериківська. — К.: Мистецтво, 1988. — 160 с.: іл.
45. Станішевський Ю. О. Режисура в сучасному українському музичному театрі. Монографія / Ю. О. Станішевський. — К. : Наукова думка, 1982.
46. Танюк Л. Талан і талант Леся Курбаса. — К.: Мистецтво України, 2007.
47. Українська минувшина: ілюстрований етнографічний довідник. 2-е вид./ А.І. Пономарів, Л.Ф. Артюх, Т.В. Косміна та ін. — К.: Либідь, 1994. - 256 с.: іл.
48. Черкашина-Губаренко М. Музика і театр на перехресті епох: Зб. статей: у 2 т. — Т.1/ М. Черкашина-Губаренко. — Суми: Наука, 2002. — 184 с.
49. Черкашина-Губаренко М. Музика і театр на перехресті епох: Зб. статей: у 2 т. — Т.2/ М. Черкашина-Губаренко. — Суми: Наука, 2002, — 184 с.

50. Черкашина-Губаренко М.Р. Деякі тенденції сучасного оперного театру / М.Р. Черкашина-Губаренко // Часопис Національної музичної Академії України ім. П. І. Чайковського: Наук. журнал. – К., 2009. - № 3 (4). – С. 17–22.

12. Інформаційні ресурси

1. Оперні вистави у виконанні видатних майстрів музичних театрів України та світу.
2. Репертуар Оперної студії Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського.